Az MTA doktorai: Ződi Zsolt a mesterséges intelligenciával kapcsolatos jogi kérdésekről és a platformjogról

7.7.2026 - | Magyar Tudományos Akadémia

Az internetes közösségi platformok mára életünk szerves részei lettek, az online tevékenység jelentős része közvetlenül vagy közvetve érinti e szolgáltatásokat. Így a közösségi hálózatok jelentős hatást gyakorolnak a társadalomra, a jogi szabályozásuk azonban sok tekintetben ellentmondásos és elégtelen. Ződi Zsolt, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Információs Társadalom Kutatóintézetének kutatóprofesszora, az MTA doktora ezért kutatja a platformjogot, illetve a mesterséges intelligenciával kapcsolatos jogi kérdéseket, hiszen ezek a jövőben valószínűleg egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert az élet valamennyi területén.

Ződi Zsolt pályája kezdetén a Miskolci Egyetemen dolgozott, és jogfilozófiai kutatásokat végzett, majd egy multinacionális elektronikus jogi kiadóhoz szerződött. Az ott töltött 15 éve idején vált az internet és az elektronikus szolgáltatások széles körben elterjedtté, így első kézből tapasztalhatta meg az online iparágakkal kapcsolatos jogi kérdések megoldatlanságát. Amikor 2010 környékén visszatért a tudományos pályára, tapasztalatait felhasználva az információs társadalom és a technológia jogi összefüggéseivel kezdett foglalkozni. Például számítógépes nyelvészeti módszerekkel elemezték a jogi szövegekben fellelhető mintázatokat.

„Később, már a Budapesti Corvinus Egyetemen kezdtem az információs társadalommal összefüggő szabályozási kérdéseket vizsgálni. Akkoriban gazdálkodásinformatikusoknak is tartottam jogi előadásokat, és gyakran beszélgettünk olyan szabályozási kérdésekről, amelyekkel ők nap mint nap találkoztak – mondja Ződi Zsolt. – Csakhogy nagyon hamar azzal szembesültem, hogy az internetes platformok, pláne a mesterséges intelligencia szabályozása még egészen gyermekcipőben jár. Vagyis

e területen nem több száz éve létező jogi megoldásokat kell kutatni, hanem teljesen új társadalmi jelenségeket és technológiai fejleményeket kell kezelni, miközben számos jogi terület teljesen tanácstalan velük kapcsolatban.”

A kutató ettől kezdve párhuzamosan vizsgálta az internetes közösségi platformok és a mesterséges intelligencia jogi szabályozását. Ezek még a ChatGPT és más generatív MI-modellek előtti évek voltak, így nem volt triviális, hogy a terület hamarosan intenzív jogi gondolkodás terepévé válik. Akkoriban még mindenki az önvezető autókról beszélt, mert úgy tűnt, hogy e területen fog áttörést elérni a mesterséges intelligencia. Ez a forradalom azóta is várat magára, viszont megjelentek az MI-alapú chatbotok, amelyeket ma már mindenki használ, aki Google-keresést indít, és a mesterséges intelligencia hirtelen a mindennapok része lett, rengeteg adatvédelmi és egyéb jogi kérdést vetve fel.

A közösségi platformokkal kapcsolatos jogi problémák a 2010-es években váltak nyilvánvalóvá. Ekkor pattant ki a Cambridge Analytica-botrány (a Facebook a felhasználók tudta nélkül eladta az adataikat a Cambridge Analytica politikai tanácsadó cégnek, amely az információk alapján célzott politikai hirdetésekkel bombázhatta őket). Több ellentmondásos választás eredményében is szerepük volt a közösségi hálózatok hírfalain megjelenő bejegyzéseket irányító algoritmusoknak. Emellett az időszak számos terrortámadásában is máig tisztázatlan szerepet játszottak.

Mindezek miatt a közösségi hálózatok működése, pontosabban a működésük jogi szabályozatlansága

hirtelen a közvélemény és a politika fókuszába került. „Mindenki számára nyilvánvalóvá vált, hogy jogi eszközökkel kell kezelni e platformokat,

hiszen a társadalmi hatásuk folyamatosan nő, befolyásolják a mindennapi életünket, és jelentős kockázatokat is hordoznak magukban

– folytatja a kutató. – Az Európai Unió igen intenzív jogi erőfeszítéseket kezdeményezett e platformok szabályozása érdekében, ezzel párhuzamosan pedig mi is OTKA-kutatást végeztünk e területen. A sorozatos botrányok és az azokat kísérő közérdeklődés hatására a következő években egyre inkább az internetes platformokra kezdtem koncentrálni."

Az előző évtized végén számos nagy hatású uniós és nemzeti szintű jogszabály született Európában, amelyek a közösségi platformok és egyéb online szolgáltatások működése okozta problémákat igyekeztek kezelni. Németországban elfogadták a hálózati kikényszerítési törvényt (NetzDG), amely az interneten terjesztett megtévesztés, gyűlöletbeszéd és más illegális tartalmak ellen lépett fel, majd elfogadták az Európai Unióban a digitális szolgáltatásokról szóló rendeletet (DSA) hasonló célokkal. Ezekben az években Ződi Zsolt két könyvet is írt az információs társadalom jogi kérdéseiről (*Platformok, robotok és a jog*; *Platformjog – Elméletek és hatályos szabályok*).

„Az internetes platformokon folytatott tevékenységek mindegyikének, legyen szó a vásárlásról, az információszerzésről vagy a kommunikációról, megvannak a tükörképei a való életben is. Az online tevékenységek azonban mégis különböznek az offline megfelelőiktől, és sokszor áll elő olyan helyzet, hogy e kis különbségek végül jelentősen más igényeket hívnak életre a jogi szabályozásban – érvel Ződi Zsolt. – A közösségi hálózatokon az embereknek sokkal több ismerősük van, mint a való életben, a felhasználók anonim módon is közölhetnek információkat, és a kommunikáció másfajta érzelmi hatást kelt a befogadóban. Így például a közösségi hálózatok használata teljesen más társadalmi hatásokkal bír, mint a való életbeli kapcsolattartás, és ezt a jognak is követnie kell."

A közösségi platformok és a keresőmotorok a hirdetésekből élnek, és a reklámok célzásához olyan eszközök állnak a rendelkezésükre, amelyekről az offline hirdetők még csak nem is álmodhattak. A felhasználói viselkedés alapján precízen célozhatják meg a potenciális vásárókat vagy szavazókat a rájuk szabott reklámokkal (ezt a megközelítést mikrotargetálásnak nevezik). „Amikor a felhasználó feliratkozik e platformokra – figyelmeztet Ződi Zsolt –, szerződést köt a szolgáltatóval, és ezáltal beleegyezik, hogy attól kezdve folyamatosan megfigyelik. Töméntelen mennyiségű adatot gyűjtenek a szokásairól, a társadalmi kapcsolatrendszeréről. Ez sok szempontból is rendkívül aggasztó. Bár erről vannak viták a tudományos közösségben, az én véleményem szerint az ilyen léptékű adatgyűjtés, sőt a közösségimédia-platformok teljes működése totálisan inkompatibilis az európai adatvédelmi szabályokkal. Ezzel kezdeni kell valamit."

A kutató szerint azért fontos a platformjog kutatása, mert jelenleg ezen online szolgáltatások jogi szabályozását általában a korábbi offline megoldások adaptálásával próbálják megoldani, ami nem maradéktalanul sikeres. A jogi megoldások kialakítása azért is sürgős, mert

„e platformok mára az internet alapvető infrastruktúrájává váltak. A közösségi hálózatok ma már közművek, infrastrukturális behemótok, az internetes tevékenység jó része rajtuk keresztül zajlik

– mondja Ződi Zsolt. – Ott vásárolunk, ott tartjuk a kapcsolatot az ismerőseinkkel, ott kommunikálunk, és a hagyományos médiatartalmakat is jellemzően ezeken keresztül fogyasztjuk. Afelől már nincsen vita, hogy szabályozni kell őket. Ezt azonban megnehezíti, hogy e platformok többsége amerikai cég, bár egyre több közöttük a kínai. Az amerikaiak a piaci szempontokat előtérbe helyezve állnak az adatvédelemhez, a kínaiak adatvédelmi gyakorlatát pedig inkább hagyjuk. Ilyen körülmények között kell kidolgoznunk az európai értékeknek megfelelő szabályozást, ami nem

egyszerű feladat.”

https://mta.hu/mta_hirei/az-mta-doktorai-zodi-zsolt-a-mesterseges-intelligenciaval-kapcsolatos-jogi-kerdesekrol-es-a-platformjogrol-115142